

HANS SACHS

A bepárált szemű paraszt

farsangi komédia

(1563. okt. 12.)

Fordította:
MANN LAJOS

Szereplők:

AZ EGYÜGYŰ PARASZT
A KIKAPÓS FELESÉG
A RAVASZ SZOMSZÉDASSZONY

PARASZT

(bejön egy fejszével)

Ej, nincs nekem balszerencsém?
Hajnalban fogtam a fejszém,
és az erdőbe indultam.
Aztán, vagy úgy fele útban,
megfordultam, hogy az asszony
hadd hallja, mily levest hozzon.
Hogy az ablakon benéztem,
hát, látom, hogy feleségem
ott benn hentereg a pappal.
Legszívesebben azonnal
fejbe verném azt a papot,
de hát ahhoz kicsi vagyok:
fölszentelt személy a hitvány,
csak bajaim szaporítnám –
gondoltam végig magamban.
De hogy mérgemet kiadjam,
kissé távolabb siettem,
és ott ordítani kezdtem,
hogy az a pap egy vén lator,
az asszony meg lyukas szatyor!
Ilyeneket kiabáltam,
hadd hallják meg benn, az ágyban!
Közben szőttem gondolatom,
hogy álljak bosszút a papon.

Majd ha szenteltvízre várnak
a templomban most vasárnap,
akkor mondom el sorjában,
mit művelt a pap énnálam,
az én jámbor asszonyommal.
Annak híre megy azonnal:
kiismerik a rongy papot!
Az asszonynak még ma adok,
mikor hozza majd a levest,
de nem pofont vagy nyaklevest:
vastag mogyorófa pálcám
táncoltatom meg a hátán!
Jegyezze meg az a cafrika,
ki az ura, miér' kapja!
De dologra, itt a reggel,
a nap egykettőre felkel!
(elmege)

PARASZTASSZONY

(haját tépve jön be)

A pokolba! Ez az ember,
amely mérges, még agyonver! –
Az a rongy pap csak bajnak van,
hányszor mondtam már magamban!
Vadászik rám, bomlik értem,
de nem kaptam tőle mégsem

soha egy pár rongy cipellőt
vagy bőrvet, selymekendőt
karácsonyra vagy újévre!
Attul magát megkímélte!
Nincs ennél fukarabb kutya,
de nálam se nagyobb mulya,
ki a helyett, hogy kidobnám,
tűröm; pedig milyen ocsmány! –
Sánta, pupos, ragyaverte,
s bűdös, akár a bakkecske!
Vakká tett az ördög engem,
hogy még mindig nem végeztem
vele? Pedig hogy unom mán!
És most aztán itt a botrány!
Tudják azt egy páran régen,
hogy áll az én tisztességem,
de ha kiderül a játék,
nem lesznek, kik nem tudják még.
Túltesz ez majd minden rosszon!

SZOMSZÉDASSZONY

(érkezik)

Szép jó reggelt, szomszédasszony!
Mit keseregsz így, mi baj van?

PARASZTASSZONY

Jaj, az uram már hajnalban
fát vágni ment az erdőre,
a papunk meg, az a dőre,
jött, mint aki megbolondult.
De az uram visszafordult,
hogy a lelkemre köthesse,
milyen levest is szeretne,
s hogy benézett az ablakon,
ó, jaj, micsoda borzalom,
ott látott a pappal fekve!

SZOMSZÉDASSZONY

És mit szólt az urad erre?

PARASZTASSZONY

Ott semmit, de benn a portán,
ami csak kifért a torkán!
Átkozódott, szitkozódott:
széjjelkürtölte a dolgot.

Elmondott engem mindennek,
a papot meg gazembernek!
Mit tegyek most, szomszédasszony,
hogy menten agyon ne csapjon,
mikor viszem az ebédet?
Áruld el, mert nagyon félek!
Vagy talán már veszve minden?

SZOMSZÉDASSZONY

Derék urad van, szerintem,
de, megbocsáss, elég mafla.
Nem hiszem, hogy agyoncsapna,
beéri majd pár pofonnal.
De te térdelj le azonnal:
„Bocsáss meg, szeretett férjem,
hű maradok, megígérem!
Sok jót főzök és sütök még!”

PARASZTASSZONY

Jaj, nem ismered az öklét!
Én bizony már megismertem:
többször vert félholtra engem!
Menjek, hogy fejbe kólintson?

SZOMSZÉDASSZONY

Jól van, akkor maradj itthon!
Főzz jó levest, süss jó buktát,
az hozza meg az ő nyugtát!
Majd én kiviszem uradnak,
s nem hinném, hogy verést kapjak.
Szép kis fondorlattal élek,
melytől győzelmet remélek. –
Nem lesz Krisztus Urunk lova,
marad a környék számará.
Cselemmel elérem nála,
hogy vak dühét szánja, bánja,
hagyjon fel minden haraggal.

PARASZTASSZONY

Úgy is lenne az, bizonynal,
hogyha nem látja a papot:
akkor mindent lehazudok.
De így nincs rá semmi remény,
lecsap rám ökle, a kemény.
Mit a szem lát, amint mondják,

nincs rá mód, hogy letagadják.
Bizonyossá lett már nagyon.

SZOMSZÉDASSZONY

Ej, szomszédasszony, nyugalom!
Én a dühöt, a gyanakvást
ki fogom gyomlálni, meglásd!
Rajt' akkorát változtatok,
hogymég ő kér bocsánatot
a sok ocsmány szidalomért.

PARASZTASSZONY

Eszem ebből sokat nem ért,
de ha cseled addig terjed,
hogymeg ember mégse ver meg,
és a papot se vádolja,
tiéd lesz a legszebb sonka,
mit kamrámban rejtegetek,
olyannyira hálás leszek.
Csak segíts ki, szépen kérlek!

SZOMSZÉDASSZONY

Előbb hadd kapjon a férjed
levest meg frissen sült buktát!
Gyorsan a konyhádba fuss hát!
Meglásd, őrangyalod leszek,
s mindent szépen elrendezek!

PARASZTASSZONY

Jól van, süssünk buktát néki,
a tojást sem felejtvéni ki,
hogymeg terved valóra váljon,
és ő ép szemmel se lácson;
hogymeg elszálljon minden dühe,
s összes gyanúja is vele!
Úgy nem is lesz a buta beszéd:
„Anya ne féltse gyerekét!”
(mindketten távoznak)

PARASZT

(jön és nézi a Napot)
Jól fenn jár a nap az égen:
ebédelni kéne régen.
Mért nem hozza az a hitvány?
Á, amott jön! Látom is mán.

Ha ideér a levestel,
nem marad a nemulass el!
Kontyon kapom, földre rántom,
kóstolja meg a husángom!
Fejszenyélt is kap a háta,
kék lesz, meg fekete, sárga!
Ez vár a kikapósakra:
az asszonyra meg a papra.
Az asszonyt jól megfenyíttem,
a papot megszegényíttem. –
Vasárnaptól, mit cifrázzam,
messze kerüli a házam!
De mit látok, a mindenit?!Nem az a gaz asszony jön itt,
hanem hát a szomszédasszony.
Azt kell helyette fogadnom.
Mi a ménkü történhetett?

SZOMSZÉDASSZONY

(érkezik)
Köszöntlek mindkettőtöket!
Levest, buktát hoztam nektek:
ebbül, tudom, jót ehtettek!

PARASZT

(körültekint)
Magam vagyok, szomszédasszony!

SZOMSZÉDASSZONY

Ketten vagytok, hogymeg mondom!
Félig egymás mögött álltok,
ahogymeg az ebédre vártok.
De most hamar üljetek le,
ki ne húljön a leveske!

PARASZT

(újra körülnéz)
Szomszédasszony, gúnyolsz engem?

SZOMSZÉDASSZONY

Dehogymeg, szomszéd! Isten mentsen!
Hogymeg jutna ilyen eszembe?
Újra kérlek, üljetek le,
fogyasszátok el az ételt!

PARASZT

(még jobban körülnéz)

Grétám, a türelmem bételt!
Mért mondasz kettőt egy helyett?
Nincs itt más, már mondtam neked.
Nem is volt ma itt más ember.

SZOMSZÉDASSZONY

Látok mind a két szememmel:
rajtad fekete zubbony van,
hátsul, Krisztádon azonban
kék blúz feszül, és kék szoknya.
Mért tagadod iszonyodva,
hogymint összesen hárman vagyunk?

PARASZT

(fogadásra nyújtja a kezét)

Mivel nem így van. – Fogadunk?

(elvágja a fogadást)

Akkor fogd kézen Krisztát, ott!

SZOMSZÉDASSZONY

(utána nyúl)

Kézen is fogom, meglátod!
Ördögít, Heintz! Igazad van!
Egyedül vagy itt, magadban! ...
Világos, hogy ez a „pára”!
Az csap be, világ csúfjára!
Mindenbe fogadtam volna,
hogymint ketten jöttetek dologra,
s most itt állok, leforrázva.

PARASZT

Mondd, Gréta, mi az a „pára”?

SZOMSZÉDASSZONY

Ki akkor kel, kedves szomszéd,
mikor nem is pitymallik még,
pára vonódik szemére,
és nem lát élesen véle.
Ám ő erre nem gyanakszik,
néz vele bátran, mint addig,
s mindent megkettőzötten lát.

PARASZT

Pont így jártam magam is, ládd!
Engem is bevont a pára,
s feleségemmel az ágyba’
papunkat is látni véltem,
ami jókora nagy szégyen
rám s nem kettejükre nézve.

SZOMSZÉDASSZONY

Ezt biztos jól vetted észbe:
téged is bevont a pára,
s lökött a gyanú karjába,
mert hajnalba’ keltél szintén.
Megmondom neked őszintén,
reggelente tehénkémet
gyakran látom két tehénnek.
Ugyanez áll a kutyámra,
s másra is, ha hajnaltájba’
az ágyamból fölserkenek,
és a templom felé megyek. –
Sok embert kettőnek látok.

PARASZT

A mindenit, de nagy átok,
hogymint ez a baj elért engem,
mikor úgy elvoltam itt fenn,
s békében éltem világom!
Mért kellett ily bajt csinálnom?
És még mi jöhetett volna,
hogymint ha hallgatok magamra,
s esztelenül ütök, vágok!

SZOMSZÉDASSZONY

Jó, hogymint ezt most így belátod,
de helyre csak úgy hozhatod,
ha hű nőd s a jámbor papot
megköveted szépen, csendben.

PARASZT

Hogymint pára már nem sújt engem,
ők is élvezzék ki rendre!
A papnak, igaz hitemre,
vasárnap egy krajcárt adok,
s gyanakodni rá nem fogok.
Az asszonynak kárpoztálként

veszek egy szép piros erszényt,
amért azzal vádoltam, hogy
otthon hozzábújt a paphoz.
Mivel mára világos lett,
mért láttam őt a pap mellett,
neked köszönöm meg most már,
hogy ily bölcsen kioktattál!
Mily gyakori baj a pára,
én is tudom valahára.
Azt hittem, hogy nyitott szemmel
mindent jól láthat az ember,
de ez most már nem világos.

SZOMSZÉDASSZONY

Ám, hogy ne maradj te káros,
győzd le, szomszéd, azt a párát:
aludd a nap hajnalát át!
Várd meg, amíg a nap felkel, s
minden kis ködöcskét elnyel!
Akkor hihetel az észnek,
s nem nézel bakot kertrésznek.
Nem bánt majd a féltékenység,
semmi nyugtalanság nem tép.
A gyanú is elpárolog.

PARASZT

Grétám, én máris indulok.
Gyere te is haza vélem,
nyugtassuk meg feleségem!
Amellett a jámbor papnak
elég-tételt is hadd adjak:
üljünk az asztalhoz véle,
s minden bántást tegyünk félre!
Igyunk bort, és együnk kolbászt,
így leszünk majd újra jól, lásd!
Jó, ha békén élsz, s jóllakhatsz,
ezt üzeni nekünk Hans Sachs.

MANN LAJOS (1931) Hans Sachs, Lewis Carroll, Ferdinand Stollte legismertebb magyar fordítója. Legutóbbi kötete: Lewis Carroll: *A Snyárk-vadászat* (2011).